

KANSALLISARKISTO

Päätös

8.12.2023

KA/15927/28.02.01/2023

Julkishallinnon pysyvästi säilytettävien digitoitujen ja digitoitavien asiakirjojen säilytysmuoto ja analogisen säilytysmuodon kulttuurihistoriallisen arvon arviointitietojen pysyvä säilytys

Arkistolaissa (831/1994) pysyvästi säilytettävillä asiakirjoilla tarkoitetaan lailla tai lain nojalla arkistoitavia asiakirjoja ja tietoaaineistoja, jotka niiden säilytysajan päättymisen jälkeen arkistoidaan.

Tässä päätöksessä määrätään arkistolain 1 §:n 1 momentin kohtien 1–6 arkistonmuodostajien (julkishallinnon toimijat¹) ennen 1.1.2022 muodostuneiden pysyvästi säilytettävien asiakirjojen säilytysmuodosta ja analogisen säilytysmuodon kulttuurihistoriallisen arvon arvioinnista.

Annetut seulontapäätökset, jotka liittyvät tähän seulontapäätökseen

- Arkistolaitoksen päätös 12.9.2016 (AL/16465/07.01.01.03.02/2016) Sähköisiin diaareihin ja asiantkäsittelyjärjestelmiin sisältyvien rekisteröintitietojen ja pysyvästi säilytettävien asiakirjojen säilyttäminen sähköisessä muodossa.
- Organisaatio- ja/tai tietojärjestelmäkohtaiset asiakirjojen säilytysmuotoa koskevat seulontapäätökset.

Lisäksi Kansallisarkisto on antanut seuraavat määräykset, jotka liittyvät tähän seulontapäätökseen:

- Määräys arkistoitavien asiakirjojen muodosta, 22.12.2021 (KA/15906/07.01.01.00/2021)
- Määräys valtion viranomaisten arkistoitavien asiakirjojen siirtämisestä Kansallisarkistoon, 18.5.2021 (KA/26492/03.99/2020).

¹ Henkilö, työryhmä tai organisaatio, joka on vastuussa asiakirjojen laadinnasta, talteenotosta tai asiakirjahallinnan prosesseista tai osallistuu niihin (SFS-ISO 15489-1:2017). Tässä päätöksessä toimijalla tarkoitetaan ensisijaisesti arkistolain piirissä olevaa organisaatiota sekä julkista tehtävää hoitavaa yksityistä toimijaa.

KANSALLISARKISTO

Kansallisarkiston päätös

Kansallisarkisto määrää arkistolain (831/1994) 7, 8, 11 ja 14 a §:n nojalla arkistolain 1 §:n 1 momentin kohtien 1–6 arkistonmuodostajien ennen 1.1.2022 muodostuneiden pysyvästi säilytettävien asiakirjojen säilytysmuodosta ja analogisen säilytysmuodon kulttuurihistoriallisen arvon arvioimisesta seuraavaa:

1. Asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot arkistoidaan digitoinnin jälkeen ensisijaisesti yksinomaan digitaalisessa muodossa², lukuun ottamatta analogisia asiakirjoja, joiden analoginen muoto on kulttuurihistoriallisesti arvokas.
2. Analogiselta säilytysmuodoltaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaat asiakirjat arkistoidaan sekä analogisessa että digitaalisessa muodossa.
3. Asiakirja on analogiselta säilytysmuodoltaan kulttuurihistoriallisesti arvokas, mikäli seuraavista kriteereistä täyttyy kriteeri 1 *Kunto* sekä vähintään yksi muista kriteereistä 2–10:
  1. Kunto (pakollinen kriteeri)
  2. Ikä
  3. Analoginen tallennusformaatti
  4. Materiaaliset lisäominaisuudet
  5. Materiaalien sisältämä informaatio
  6. Taiteellisuus ja esteettisyys
  7. Rahallinen arvo
  8. Harvinaisuus, ainutlaatuisuus
  9. Edustavuus, hyödynnettävyys, käytettävyys
  10. Tunnearvo
4. Asiakirjat, joilla ei ole kulttuurihistoriallista arvoa analogisessa muodossa (kohdan 3 kriteerit eivät täyty), arkistoidaan yksinomaan digitaalisesti. Myös merkittävästi homeiset tai muulla tavoin käyttö- /arkistointikelvottomat tai jollakin muulla tavalla itsestään tuhoutuvat asiakirjat arkistoidaan yksinomaan digitaalisesti.
5. Toimijat vastaavat kulttuurihistoriallisen arvon arvioinnista noudattaen kohdan 3 kulttuurihistoriallisen arvon kriteerejä tässä päätöksessä ja perustelumuiotiossa kuvatulla tavalla.
6. Kulttuurihistoriallisen arvon arviointia ja käytettyjä digitointimääriä dokumentoivat tiedot säilytetään pysyvästi digitaalisessa muodossa.
7. Analogisten asiakirjojen digitoinnin jälkeinen hävittäminen tai korvaaminen olemassa olevilla vastaavilla digitaalisilla asiakirjatietojen ilmentymillä on mahdollista, jos asiakirjalla ei ole

² Standardin SFS-ISO 5972:2015 alaluvussa 5.2.1.4.1 Tietosisältö määritetään digitaalinen tieto.

KANSALLISARKISTO

toimijan oman arvion mukaan kulttuurihistoriallista arvoa, ja kun digitaalisten ilmentymien todistusvoimaisuus³ on varmistettu.

Kansallisarkisto määrää arkistolain (831/1994) 8 §:n nojalla seuraavat kulttuurihistoriallisen arvon arviointitiedot pysyvään säilytykseen:

- arvioinnin tehnyt vastuutaho
- arvioinnin toteutusajankohta (päivämäärä)
- arvioitavan aineiston
  - o arkistonmuodostaja
  - o nimeke ja mahdollinen tunniste
  - o arkisto tai muu tietoaaineistokokonaisuus, johon aineisto kuuluu (sarja- tai tehtäväkokonaisuus tai arkistoyksikkö)
  - o rajavuodet
  - o määrä (hm / kpl)
- erittely kulttuurihistoriallisen arvon ja säilytysmuodon kriteerien toteutumisesta
- johtopäätös, mihin kategoriaan asiakirjat sijoittuvat arvioinnin lopputuloksena
- lisätiedot, jos niitä on tuotettu arvioinnin yhteydessä.

Kansallisarkisto määrää arkistolain (831/1994) 7, 8, 11 ja 14 a §:n nojalla arkistolain 1 §:n 1 momentin kohtien 1–6 arkistonmuodostajien pysyvästi säilytettävien digitoitavien asiakirjojen digitaaliseen muotoon muuttamisen vaatimuksista seuraavaa:

1. Analogiset asiakirjat, jotka ovat muodostuneet 1.1.2022 jälkeen on muutettava digitaaliseen muotoon Kansallisarkiston ajantasaisten⁴ laatuvaatimusten mukaisesti, jotta niiden todistusvoimaisuus ja säilyvyys voidaan varmistaa.
2. Arkistonmuodostaja voi korvata ennen 1.1.2022 muodostuneet analogiset asiakirjat digitaaliseen muotoon muutetuilla asiakirjoilla mikäli:

³ SFS-ISO 15489-1:2017 Todistusvoimaisten asiakirjojen ominaispiirteet: Autenttisuus, luotettavuus, eheys ja käytettävyys. Asiakirja on autenttinen eli alkuperäinen kun sen a) voidaan todentaa olevan sitä, mitä sen pitää olla b) laatineen/läheittäneen toimijan identiteetti voidaan todentaa c) laatimis-/lähettämisajankohta voidaan todentaa. Asiakirja on luotettava, kun a) siihen voidaan uskoa kattavana ja virheettömän esityksenä liiketoimista/tehtävistä/tosiasioista, joista se on osoitus b) siihen voidaan luottaa myöhempien liiketoimien/tehtävien pohjana. Asiakirja on eheä, jos se on täydellinen ja säilynyt muuttumattomana. Käytettävyys tarkoittaa sitä, että asiakirja kyetään paikallistamaan, hakemaan, esittämään ja tulkitsemaan sidosryhmien kohtuulliseksi katsomassa ajassa. Asiakirjojen metatietojen olisi tuettava käytettävyyttä antamalla tietoa, jota voidaan tarvita niiden hakemiseen ja esittämiseen, kuten tunnuksia, tallennusmuoto tai säilytystiedot.

⁴ Päätöksen antohetkellä voimassa olevat digitointivaatimukset: Kansallisarkiston vaatimukset hävittämiseen tähtäävään digitointiin (KA/3357/07.01.02.04.02/2019), Kansallisarkiston määräykset arkistoitavien erikoisaineistojen digitointiin (KA/15780/07.01.02.04.02/2020).

KANSALLISARKISTO

- asiakirjat eivät ole toimijan oman arvion mukaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaita
- aineistot on digitoitu Kansallisarkiston digitoinnin vaatimusten⁵ mukaan, ja toimija on itse arvioinut digitaalisten ilmentymien olevan todistusvoimaisia
- vaihtoehtoisesti digitointi on tehty ennen 1.1.2022 vuoden 2016 digitointivaatimusten⁶ mukaan, ja toimija on itse arvioinut digitaalisten ilmentymien olevan todistusvoimaisia
- sähköisiin diaareihin sekä asianhallintajärjestelmiin tai muutoin SÄHKE1- tai SÄHKE2-määräykset täyttäviin järjestelmiin talteen otetut analogiset asiakirjat arkistoidaan digitaalisessa muodossa, vaikka asiakirjojen metatiedot poikkeavat digitoinnin laatuvaatimuksissa esitetystä.

Mikäli asiakirjojen digitaaliset ilmentymät eivät ole todistusvoimaisia, analogiset ilmentymät on digitoitava uudestaan, mikäli analogiset ilmentymät on tarkoitus hävittää. Toimija on vastuussa todistusvoimaisuuden arvioimisesta.

Toimija päättää hävittämisen edellytysten täyttymisestä, toteutuksesta ja hävittämisen ajankohdasta. Hävittäminen tulee tehdä tietoturvallisesti. Digitaaliseen muotoon muutettujen tai jo digitaalisessa muodossa olevien asiakirjojen analogisten ilmentymien hävittäminen on arkistolain 14 a §:n nojalla sallittua, jos se tapahtuu vaarantamatta asiakirjan tai siihen sisältyvän tiedon säilymistä, eheyttä ja autenttisuuden toteamista sekä heikentämättä asiakirjan kulttuurihistoriallista arvoa tai oikeudellista todistusvoimaa.

Tällä päätöksellä kumotaan ennen 1.1.2022 muodostuneiden analogisten ja digitoitujen asiakirjojen osalta seuraavat määräykset ja päätökset siltä osin, kuin ne koskevat analogista säilytysmuotoa:

- arkistolaitoksen määräys ja ohje 3.8.2010 Valtionhallinnon asiakirjojen seulonta ja hävittäminen (AL/19273/07.01.01.00/2008)
- kuntien asiakirjoja koskevat yleispäätökset
- julkishallinnon arkistonmuodostajien organisaatiokohtaiset seulontapäätökset

Kansallisarkiston arkistolain 14 a §:n nojalla antamat päätökset kulttuurihistoriallisesta arvosta jäävät edelleen voimaan.

Lisäksi muutetaan arkistoitavien asiakirjojen muodosta annetun määräyksen (KA/15906/07.01.01.00/2021)⁷ perustelumuition 4 §:ssä kuvattu seulontapäätösmenettely siten,

⁵ Päätöksen antohetkellä voimassa olevat digitointivaatimukset: Kansallisarkiston vaatimukset hävittämiseen tähtäävään digitointiin (KA/3357/07.01.02.04.02/2019), Kansallisarkiston määräykset arkistoitavien erikoisaineistojen digitointiin (KA/15780/07.01.02.04.02/2020).

⁶ Arkistolaitoksen digitointivaatimukset 24.8.2016 arkistolaitoksen vaatimukset digitoidulle aineistolle (AL/11130/07.01.02.04.02/2008).

⁷ Kansallisarkiston antama määräys 22.12.2021 Määräys arkistoitavien asiakirjojen muodosta (KA/15906/07.01.01.00/2021).

KANSALLISARKISTO

että Kansallisarkisto ei enää arvioi 1.1.2022 alkaen muodostuvien asiakirjojen kulttuurihistoriallista arvoa ja säilytysmuotoa, vaan toimija suorittaa arvioinnin itse tätä päätöstä soveltaen.

Päätöksen soveltaminen

Tätä päätöstä sovelletaan digitointivaatimusten⁸ osalta kaikkiin ennen 1.1.2022 muodostuneisiin pysyvästi säilytettäviin asiakirjoihin. Kulttuurihistoriallisen arvon arviointimenettelyä ja arviointitietojen säilytystä koskevia päätöksen osia sovelletaan ilman aikarajaa. Toimijan ei jatkossa tarvitse tehdä Kansallisarkistolle erillistä, organisaatiokohtaista seulontaesitystä analogisten asiakirjojen säilytysmuodosta.

Arkistoitavien asiakirjojen muotoa koskevan Kansallisarkiston määräyksen (KA/15906/07.01.01.00/2021, 22.12.2021) mukaan 1.1.2022 alkaen muodostuneet asiakirjat säilytetään pysyvästi yksinomaan sähköisessä muodossa⁹ ja pysyvästi säilytettävät asiakirjat digitoidaan Kansallisarkiston voimassa olevien digitointivaatimusten mukaisesti.

Arkistonmuodostajien on varmistettava asiakirjojen sekä niihin sisältyvien tietojen käytettävyys ja säilyminen, julkisuusperiaatteen toteutuminen sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeusturvaan liittyvien asiakirjojen saatavuus siten kuin arkistolaki (831/1994) edellyttää. Asiakirjoja ja niihin sisältyviä tietoja on säilytettävä siten, että ne ovat turvassa tuhoutumiselta, vahingoittumiselta ja asiattomalta käytöltä.

Päätöksen perustelut

Julkishallinnon toimijat ovat nykyisen päätösmenettelyn yhteydessä soveltaneet Kansallisarkiston arvonmääritys- ja seulontapolitiikkaa (KA/12247/07.01.01.03.00/2019) ja sen erillisliitettä Kansallisarkiston arvottamisen kategoriat ja kriteerit analogisten asiakirjojen säilytysmuodosta päättämiseksi.

Kansallisarkisto katsoo, että arkistonmuodostajat voivat jatkossa seulontapolitiikan erillisliitettä omatoimisesti soveltaen arvioida sekä päättää analogisten asiakirjojen kulttuurihistoriallisesta arvosta. Annettavan päätöksen myötä Kansallisarkisto ei enää määrää seulontapäätöksissään pysyvästi säilytettävien analogisten ilmentymien kulttuurihistoriallisesta arvosta.

Ennen 1.1.2022 muodostuneiden analogisten asiakirjojen korvaaminen digitaalisilla ilmentymillä on perusteltua Kansallisarkiston arvonmääritys- ja seulontapolitiikan kriteeriryhmien 6 (tiedon säilytysmuoto) ja 7 (kustannustekijät) perusteella. Näiden analogisten ilmentymien digitoinnin jälkeinen hävittäminen tai

⁸ Tällä viitataan päätöksen antohetkellä voimassa oleviin digitointivaatimuksiin (Kansallisarkiston vaatimukset hävittämiseen tähtäävään digitointiin (KA/3357/07.01.02.04.02/2019), Kansallisarkiston määräykset arkistoitavien erikoisaineistojen digitointiin (KA/15780/07.01.02.04.02/2020)) ja arkistolaitoksen digitointivaatimuksiin 24.8.2016 arkistolaitoksen vaatimukset digitoidulle aineistolle (AL/11130/07.01.02.04.02/2008).

⁹ Nykyään sähköisellä muodolla tarkoitetaan digitaalista muotoa.

KANSALLISARKISTO

korvaaminen olemassa olevilla vastaavilla digitaalisilla asiakirjatiedoilla on mahdollista, jos asiakirjalla ei ole toimijan oman arvion mukaan kulttuurihistoriallista arvoa, ja kun digitaalisten asiakirjojen todistusvoimaisuus on varmistettu Kansallisarkiston digitointivaatimusten mukaisesti sekä tässä päätöksessä ja perustelumuistiossa osoitetulla tavalla.

Tavoitteena on säilyttää arkistoitavat asiakirjat yksinomaan digitaalisessa muodossa, mikäli asiakirjan analogisella muodolla ei ole kulttuurihistoriallista arvoa. Samalla vähennetään digitointiin liittyviä hallinnollisia menettelyjä. Päätöksen tavoitena on yhtenäinen valmistelussa olevan arkistointilain, Kansallisarkiston vuoteen 2025 ulottuvan strategian sekä arvonmääritys- ja seulontapolitiikan tavoitteiden kanssa.

Päätöksen tiedoksianto ja valitusosoitus

Tämä päätös annetaan tiedoksi hallintolain (434/2003) § 62 mukaisena yleistiedoksiantona Kansallisarkiston verkkosivuilla, eikä päätöstä lähetetä erikseen tiedoksi asianosaisille toimijoille.

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä valittajan kotipaikka sijaitsee. Valitus on tehtävä kirjallisesti päätöksen liitteenä olevalla valitusosoituksella.

Kun valittajia on enemmän kuin yksi ja heidän kotipaikkansa ovat eri hallinto-oikeuksien tuomiopiirissä, muutosta haetaan valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen.

Sovelletut oikeusohjeet

Arkistolaki (831/1994) 1, 7, 8, 11, 14 a §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 21 §

EU:n yleinen tietosuoja-asetus (2016/679) artikkelit 5, 7, 9 ja 89

Tietosuojalaki (1050/2018) 4 ja 6 §

Pääjohtaja

Päivi Happonen

Yksikönpäällikkö vs.

Minna-Liisa Mäkiranta

Lisätietoja päätöksestä antaa Kansallisarkisto, 029 533 7400, kirjaamo@kansallisarkisto.fi

Liitteet

Valitusosoitus

Perustelumuistio